

‘**Het enige dat we te vrezen hebben is de vrees voor schulden zelf**

DeMorgen. DONDERDAG 30/04/2020

opinie

KOEN MILISEN

is gewoon hoogleraar ouderenzorg aan de KU Leuven en voorzitter van het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen.

Met welk recht verbieden we ouderen hun kot te verlaten?

Dat na de corona-uitbraak het bezoek in woon-zorgcentra aan banden werd gelegd, is begrijpelijk. Maar met welk recht verbieden we wilsbekwame ouderen die er wonen hun kot te verlaten? Weinigen twijfelen aan de doeltreffendheid van de coronamaatregelen die in het belang van de volksgezondheid zijn genomen. Het virus SARS-CoV-2 is bijzonder besmettelijk en houdt dus het risico in ons gezondheidssysteem te overbelasten. Dag na dag leert de wetenschap bij over dit nieuwe virus en komen we meer te weten over hoe we er best mee omgaan. Maar er zijn nog veel vraagtekens. Vaccins en behandelingen voor de ziekte Covid-19 zijn er voorlopig niet. Het bedenken, afkondigen, toepassen en stap voor stap weer afbouwen van allerhande maatregelen is niet evident.

Vanwege de grotere kwetsbaarheid van ouderen en de kans op een snellere verspreiding van het virus is het begrijpelijk dat bezoek in woon-zorgcentra werd verboden. Het is minder begrijpelijk waarom, in tegenstelling tot de rest van de bevolking, ouderen die hier wonen niet het recht hebben hun kot te verlaten om aan beweging te doen. Zijn ouderen in woon-zorgcentra niet in staat de gevraagde hygiënische voorzorgen zoals het wassen van de handen en de anderhalvemeterregel plichtsgetroouwen en correct uit te voeren?

Het is juist dat heel wat wilsbekwame ouderen in deze woon-zorgcentra wonen, die die maatregelen door hun ziekte niet kunnen naleven. Denk aan personen met dementie. Maar laten we niet vergeten dat in diezelfde centra ook veel wilsbekwame ouderen wonen, die dit wel kunnen. Zij zullen de maatregelen misschien net beter dan de rest van de bevolking opvolgen. Welk recht hebben we dan om hen nu al meer dan zeven weken op te sluiten? Hoe lang kunnen we deze vrijheidsbeperkende maatregel nog als algemeen geldend voor woon-zorgcentra blijven verdedigen?

De befaamde wet op de patiëntenrechten stelt dat iedere wilsbekwame persoon toestemming moet geven voor de zorg of behandeling die hij of zij ontvangt. Als vrijheidsbeperking een onderdeel wordt van die zorg, dan moet dat in principe met toestemming van de betrokkene. Of in geval van wilsbekwaamheid, met toestemming van de wettelijk vertegenwoordiger. De uitzondering daarop zijn 'acute' situaties waarin de betrokkene een gevaar betekent voor zichzelf of anderen. In zulke gevallen mag je iemand in zijn vrijheid beperken zonder toestemming.

De senioren van een woon-zorgcentrum in Herentals verzamelen op het balkon voor een concert dat buiten voor hen gehouden wordt.

© PETER VANDERVEKEN

We kunnen niet blijven tolereren dat ouderen die in woon-zorgcentra wonen zonder meer een vrijheidsbeperking wordt opgelegd die we zelf nooit zouden aanvaarden

De coronacrisis kan als zo'n situatie gezien worden. Ouderen in woon-zorgcentra lopen een potentieel risico op besmetting en kunnen anderen besmetten. Maar hoelang kunnen we die redenering blijven volhouden? Alle richtlijnen in de zorg geven aan dat vrijheidsbeperking tijdelijk en dus zo kort mogelijk moet worden toegepast, vanwege de negatieve impact ervan op het fysiek en mentaal welbevinden. Waarom geldt trouwens zo'n vrijheidsbeperking niet voor ons allemaal? Ook wij lopen dat risico. En toch is het ons toegestaan vanaf het begin van de crisis naar buiten te komen om te bewegen, al dan niet met een of twee extra personen.

Ouderen hebben, nog meer dan de rest van de bevolking, nood aan beweging. Rust roest en leidt bij hen veel sneller tot extra problemen. Denk aan een verhoogd risico op hart- en vaatproblemen, versnelde cognitieve achteruitgang en een

snelle afname van spierkracht en evenwicht met als gevolg een hoger risico om te vallen en bijvoorbeeld een heup te breken. Vrijheidsbeperking gaat in tegen de fundamentele rechten van de mens. Het grijpt diep in op de emotionele levenssfeer met een sterke toename van sociale isolatie, eenzaamheid en depressie. De impact op menselijk en maatschappelijk vlak is groot.

Het is jammer dat in de recente versoepeling van de maatregelen weinig over de woon-zorgcentra werd gezegd. Ik begrijp dat voorafgaand overleg met de sector noodzakelijk is. Ik hoop dat een versoepeling van de vrijheidsbeperking op zijn minst bespreekbaar is. We kunnen niet blijven tolereren dat ouderen in woon-zorgcentra zonder meer een vrijheidsbeperking wordt opgelegd die we zelf nooit zouden aanvaarden. Sommige woon-zorgcentra hebben een eigen tuin of park waarin gewandeld kan worden. Maar ze beschikken lang niet allemaal over deze mogelijkheden.

Ik geloof sterk in de creativiteit en expertise van de woon-zorgcentra. Ze doen hun uiterste best en verdienen alle lof in deze moeilijke periode. Ik geloof nog meer in het zelfbeschikkingsrecht en verantwoordelijkheidszin van ouderen. Laten we hen niet vergeten in deze discussie. Als eerste betrokkenen hebben zij het meeste recht van spreken. Ouderen in woon-zorgcentra zijn net zo goed als de rest van de bevolking in staat zelf te beslissen wat wel en niet kan, rekening houdend met alle regels van hygiëne en sociale afstand.

column

HUGO CAMPS

Dissidentie mag ook. Onder die vlag vaart Hugo Camps op donderdag.

Op het hakblok ligt het hoofd van een moedige vrouw

Het is psychologie van de koude grond, maar in een crisis verwachten de burgers dat de politieke leider op hen gaat lijken. Alsof ze vertrouwen kunnen tanken aan een soort gemiddelde Belg. Jean-Luc Dehaene was destijds perfect inruilbaar.

Sophie Wilmès is dat niet. Zij lijkt altijd uit een koude kamer te komen waar het lichtjes gevoren heeft. Ik denk er ijsbloemen bij. Een naaistertje is ze al helemaal niet. Dat type wordt nu heruitgevonden voor mannen en vrouwen. Ik herinner me hoe gelukkig mijn moeder was als op dinsdag de postbode met *Het Rijk der Vrouw* kwam. In het blad stonden patronen voor snit en naad. Het viel op dinsdag in zowat alle huishoudens op de deurmat. Mijn moeder kon niet wachten en stond hunkerend aan het raam.

Vervlogen jaren, maar alles komt terug. Ineens zijn we een naai- natie, aangestuurd door mannen. Alsof het feminisme nog moet uitgevonden worden. Mondkapjes: we zouden ze drie weken geleden niet eens opgeraapt hebben in een winderig straatbeeld. Nu zijn ze de canon van burgerplicht.

Er wordt geen goed woord meer gezegd en geschreven over de eerste minister. De exit van corona zal ook de exit worden van een politieke carrière. Sophie is geen bedwelmend type. Het volk wil nu een Kim Clijsters-type. In de afbranding van mevrouw Wilmès blijkt hoe onrechtvaardig de politiek kan zijn. Al die mannen om haar heen in de Nationale Veiligheidsraad blijven ondergedoken. Geens, Jambon, Beke, De Croo... ze stotteren en buitelen met de onbeholpenheid van een dronken letterknecht en zijn voor niets verantwoordelijk. De chaos is op rekening van de eerste minister.

Plots wordt corona herleid tot een communicatiecrisis in de regie van Sophie Wilmès. Alsof de dood in woon-zorgcentra op communicatie zat te wachten. Het is bijna pervers. Ja de chaos heerst, maar mag ik er fijntjes aan herinneren dat de geïnstitutionaliseerde viroloog mondkapjes eerst ook verwerpt als beschermingsmiddel? Moet dan het uitblijven van een invasie de eerste minister worden aangerekend?

Er zijn andere kandidaten dan Sophie Wilmès die door de gehaktmolen gedraaid kunnen worden. Haar nadeel is dat ze de achtergrond heeft van *une certaine bourgeoisie*. De genen van Waals-Brabant. En ze is omringd door waardeloze communicatiestrategieën die alleen maar verwarring stichten en van elke persconferentie een demonstratie van gevoelloze cijfers en grafieken maken. Spreek Sophie in haar keukentje en je krijgt een heel andere vrouw.

De politiek is gedegradeerd tot een bende chaoten zonder kompas. Kakelnichten van corona. Mevrouw Wilmès krijgt straks de rekening gepresenteerd, vooral door de lafbekken die aan de zijlijn stonden. Alles wordt haar nagedragen, haar gebrekkige tweetaligheid, haar onzichtbaarheid, haar rollebollende presentatie van timing en hoop. Terwijl ze tien keer betrouwbaarder is dan Koen Geens. Op het hakblok van corona ligt het hoofd van een moedige, eenzame vrouw die het land gediend heeft.

Mevrouw Wilmès krijgt straks de rekening gepresenteerd, vooral door de lafbekken die aan de zijlijn stonden

lezersbrieven

Alles voor e-co-no-mie

Dag zoon van me, Een brief voor jou, omdat ik de woorden niet vind om het jou gewoon uit te leggen (misschien kan een powerpoint helpen?). Zes weken geleden werd onze wereld overhoopgehaald en mochten we plots allerlei dingen niet meer doen. Jij deed dat zonder morren, want je begreep dat we met zijn allen even ons best moesten doen om iedereen gezond te houden. Het waren weken met bergen en dalen, met pret en met tranen, maar we deden het, samen, en ik ben trots op ons! Ik besef dat je je vrienden mist, je familie, je leerkrachten,... Maar kan je nog even (een aantal weken) flink zijn? Niet zozeer voor de volksge-

zondheid, maar voor iets nog belangrijkers: de e-co-no-mie! Ik probeer het je even uit te leggen. Economie, dat is wat de papa's en mama's nu weer draaiende moeten krijgen, zodat we met zijn allen dat leuke kleedje kunnen kopen. Of dit niet minder belangrijk is dan hoe jij en je vriendjes zich ontwikkelen? Natuurlijk niet, jongen, de economie is de draaischijf van alles... Ook al heb je nu nood aan een mama met tijd voor jou, je zult het moeten doen met de haast-rep-je-mama met het korte lontje omdat ze de andere bordjes ook in de lucht moet houden. Maar de economie, die zal draaien, en dat is wat telt, niet? Dag zoon, tot vanavond! Hou je in stilte bezig hé, ontwikkel jezelf zelf... **Tine Depoorter**

ANN DE CRAEMER

Elke dinsdag en donderdag schrijft Ann De Craemer over de kleine en grote dingen des levens die haar beroeren.

Robin

Ik woon in een winkelstraat waar het normaal gonst van de bedrijvigheid. Een bewuste keuze toen ik van Brussel terug naar mijn thuisstad verhuisde: de hoofdstad was mij te hectisch maar ik wilde nog genoeg mensen zien, geluiden opvangen, indrukken opslaan. Corona heeft nu een deken van soms angstaanjagende stilte over mijn straat gedrapeerd.

Toch kijk ik af en toe naar buiten. Vorige vrijdag begon men met

de heraanleg van de straat. Als sluitstuk werd er zand over de stenen gegooid. De strakke wind van zondag deed het hier en daar ophopen tot miniatuurhellingen.

Ik zat met mijn kat op de vensterbank in de verte te staren toen een jongen van een jaar of negen met zijn vader kwam aangewandeld. Zodra hij het zand zag, begon hij te rennen. Hij deed wat hij waarschijnlijk al eerder aan zee had gedaan: zijn naam in het zand schrijven. 'Robin', las ik. Het ontroerde

me. Misschien kwam het straat-zand het dichtst

bij een gevoel van zee dat de jongen de komende maanden zal ervaren. Zelf was ik het laatst aan zee begin maart. Ik raapte schelpen. De mooiste was een grijswitte hoornschelp die ik een plek gaf in mijn boekenkast.

Toen de jongen uit mijn zicht was verdwenen, stond ik op om mijn schelp te nemen. Als kind geloofde ik écht dat het geruis dat je

erin hoort, de aanrollende golven van de zee

waren. Eigenlijk hoef ik me vandaag de zee niet eens voor te stellen. Een vriendin uit Oostende, bij wie ik in pre-coronatijden maandelijks drie dagen verbleef, stuurt me elke dag een filmpje van de zee. Het neemt het gemis niet weg, maar is intens hoopgevend: corona zal ons op een dag verlaten, maar de zee is er voor de eeuwigheid.

De zee is er voor de eeuwigheid, en dat is intens hoopgevend